

SAMOPRISPEVEK

LJUBLJANE
1972 - 1976

UVOD

Območje ljubljanskih občin, še posebej mesta Ljubljane, je po porastu števila prebivalcev po osvoboditvi na prvem mestu v Sloveniji. Naravni prirast je večji, kot je poprečni v Sloveniji, selitveni prirast pa je v zadnjih letih celo absolutno večji kot v vseh preostalih občinah v SR Sloveniji. Od leta 1948 do 1974 se je število prebivalcev mesta Ljubljane skoraj podvojilo. Posledica nagle demografske rasti je rast potreb po varstvu otrok in zagotavljanju obveznega šolanja. Potrebe po varstvu so toliko občutnejše, ker je v ljubljanskih občinah značilna intenzivna zaposlenost z velikim deležem žensk (45,7 v marcu 1974).

Za razvoj varstva predšolskih otrok so značilna v zadnjih letih v Ljubljani velika prizadevanja, ki so dobila z uvedbo samouprave na tem področju pomembnega nosila. V obdobju do sprejema zakona o skupnostih otroškega varstva v letu 1968 so bili glavni pobudniki za razvoj otroškega varstva občinski sveti za varstvo otrok in družine, ki so delovali bolj ali manj učinkovito. Pri tem moramo omeniti, da so bile tudi materialne možnosti ljubljanskih občin - proračunski dohodek zelo različni, kar je nedvomno vplivalo na velike razlike, ki jih kaže stanje v varstvu otrok v Ljubljani pred uvedbo samoupravljanja na tem področju in intenzivne rasti novih mest iz sredstev samoprispevka v zadnjih letih.

Število mest v vzgojnovarstvenih zavodih je sicer tudi prej raslo, vendar prepočasno, da bi dohitevajo vse bolj rastoče potrebe. Za primer navajamo, da je bil v šolskem letu 1966/67 v vzgojnovarstvenih zavodih v Ljubljani 4450 otrok, kar je manj kot polovica od 10.140 otrok, ki jih je bilo vključenih v septembru 1974. Za prejšnje obdobje so značilne tudi velike razlike med občinami. Tako je bilo na mestnem območju ljubljanskih občin v vzgojnovarstvenih zavodih v letu 1968 skupaj 4.230 otrok, od tega:

v občini Bežigrad	823
v občini Center	1203
v občini Moste-Polje	865
v občini Šiška	712
v občini Vič-Rudnik	627

Razlikovale so se tudi prostorske razmere v zavodih - na trpanost prostorov je bila prav tako različna: v občini Center so tedaj šteli oddelki manj kot 20 otrok v poprečju, v občini Bežigrad 20, v občini Moste pa celo 25.

Pomanjkanje prostora v VVZ je bilo pereče vseh povsod. Vsi zavodi, zlasti v mestu, so morali zavračati prošnje za sprejem novih otrok. Kljub temu, da se je število otrok v vzgojnovarstvenih zavodih v ljubljanskih občinah povečalo že v obdobju od leta 1966 do leta 1971 od 4450 na 7253, je poraslo število odklonjenih otrok od 715 na 3771. V letu 1971 je bila skoraj polovica vseh otrok, ki so jih zavodi morali odkloniti zaradi pomanjkanja prostora v SR Sloveniji, iz ljubljanskih občin.

Take razmere so zahtevale hi-

trejše, temeljitije ukrepanje, zlasti pa solidarnostno akcijo za pridobivanje novih prostorov. Akcijo je bilo potrebno usmeriti tako, da bi čimprej premostili velike razlike med občinami, zlasti v mestnem območju, kjer se intenzivnost potrebe ne razlikuje, da bi gradili ustrezne objekte za nadomestitev docela neustreznih prostorov in dosegli sočasno graditev objektov za varstvo otrok z izgradnjo novih stanovanjskih naselij.

Tako usmeritev dela je izrazil že prvi program razvoja otroškega varstva, ki ga je sprejel za mestno območje iniciativni odbor za otroško varstvo pri TIS Ljubljana v letu 1968. Program je bil leta 1970 dopolnjen in razširjen tudi za izvenmestno območje in je predstavljal z določenimi spremembami, ki so jih predlagale občinske skupščine podlago za program gradnje vzgojnovarstvenih zavodov iz samoprispevka v letu 1971.

Realizacija programa je točneje opisana v III. poglavju. V njeno obrazložitev navajamo le podatke o številu otrok v vzgojnovarstvenih zavodih v ljubljanskih občinah v septembru letos:

Skupaj je bilo v vzgojnovarstvenih zavodih 10.140 otrok - od tega:	
v občini Bežigrad	1.967
v občini Center	1.887
v občini Moste-Polje	1.910
v občini Šiška	2.392
v občini Vič-Rudnik	1.984

1059 ali 25,8 % šoloobveznih otrok
1492 ali 31,5 % šoloobveznih otrok
510 ali 8,3 % šoloobveznih otrok
1023 ali 14,9 % šoloobveznih otrok
988 ali 14,5 % šoloobveznih otrok

Stanje se postopno izboljšuje z gradnjami novih šol, tako da predvidevajo v tekočem šolskem letu porast deleža šoloobveznih otrok v varstvu:

v občini Bežigrad	1259 ali 29,1 %
v občini Center	1634 ali 30,6 %
v občini M.-Polje	545 ali 10,4 %
v občini Šiška	1269 ali 16,8 %
v občini Vič-Rudnik	1186 ali 16,3 %

Pomanjkanje prostora v osnovnih šolah pa ne pomeni le pomanjkanja učilnic. Od skupaj 82 šolskih objektov v ljubljanskih občinah jih je imelo le 35 telovadnice, zaradi česar so tudi ti objekti v obsežnem številu vključeni v program izgradnje šolskega prostora.

Za izvajanje obsežnega programa je bil uveden samoprispevek 1. januarja 1972, potem ko ga je uspešno izvedlo že več slovenskih občin za iste namene kot v Ljubljani. Namen akcije je bil rešiti na solidarnostni podlagi najbolj pereče probleme otroškega varstva in omogočiti ustrezno delo v osnovnih šolah. Od takrat dalje pa do 31. 12. 1974 je bilo s samoprispevkom zbranih 147.481.949 din. Poleg samoprispevka je imel Sklad v tem času 52.243.000 din dohodkov iz prispevkov za otroško varstvo 56.950.915 din so prispevale ljubljanske občine iz svojih proračunov oziroma delno z letos uvedenim prispevkom 0,48 odstotka od bruto osebnih dohodkov. K temu je imel sklad še 2.072.826 din dohodka od obresti in daril, tako da so znašali v treh letih vsi dohodki skupno 258.748.690 din. Od naštetih sredstev je bilo po-

Poleg obsežnega prirasta novih mest so se uredile prostorske razmere, ali se že urejajo, tako da bodo vse naslednje investicije pomenile vlaganja v nove zmogljivosti.

Tudi razmere v osnovnih šolah so bile v Ljubljani ves čas zelo težke, čeprav je bilo zgrajenega največ šolskega prostora po osvoboditvi. Stanje pred začetkom gradnje osnovnih šol iz samoprispevka je bilo tako, da je skoraj v vseh šolah potekal pouk v dveh izmenah, v občini Vič-Rudnik ponekod celo v treh izmenah. V mnogih primerih so uporabljali prostore za praktični pouk kot matične učilnice, kar je neustrezno. Stanje pa ni bilo v vseh občinah enako, razlike pa so tudi izhajale iz urejenosti mestnega območja in oddaljenosti naselij. Medtem ko je značilno za mestno območje pomanjkanje prostorov spriči intenzivnega naseljevanja, je v oddaljenih naseljih nekaterih občin - zlasti občine Vič-Rudnik, izkoriščanje prostorov mnogo manj intenzivno kot v mestu.

Glede na razpoložljivi šolski prostor sta bili leta 1971 v najslabšem položaju občini Šiška in Moste. Prostorske razmere so vplivale tudi na razvoj varstva šoloobveznih otrok. V letu 1971/72 je bilo v varstvu v ljubljanskih občinah vsega okrog 5000 otrok, od tega:

rabljenih za gradnjo šol in vrtcev 244.768.129 din, stanje žiro računa sklada na dan 31. 12. 1974 pa je znašalo 13.980.561 din.

II.

KAJ SMO SE NA REFERENDUMU DOMENILI

Na referendumu za uvedbo krajevnega samoprispevka za gradnjo šol in vzgojnovarstvenih zavodov smo se dogovorili, da bomo iz sredstev, zbranih na žiro računu sklada, zgradili 50 objektov in sicer:

- 16 osnovnih šol s telovadnicami,
- 3 osnovne šole brez telovadnic,
- 4 telovadnice,
- 1 vzgojno posvetovalnico in
- 1 vzgojni zavod (posebno osnovno šolo).

V novozgrajenih šolah naj bi bilo 214 do 230 učilnic, kar bi po takratnih izračunih stalo 150.000.000 din, zgradilo pa bi se za ta denar ca. 60.000 kv. m bruto zazidalnih površin.

Glede vzgojnovarstvenih zavodov pa smo se domenili, da bomo zgradili 24 vrtcev, enega pa adaptirali. V vrtcih bi bilo

POROČILO UPRAVNEGA ODBORA
ZA OBDOBJE 1972 - 1974

SKLAD

LJUBLJANSKIH OBČIN PRI TEMELJNI IZOBRAŽEVALNI
SKUPNOSTI LJUBLJANA
ZA GRADNJO OSNOVNIH ŠOL IN VZGOJO VARSTVENIH
ZAVODOV

3640 novih sedežev, kar bi nas stalo po izračunih iz leta 1971 90.000.000 dinarjev.

Zbiranje sredstev naj bi teklo od 1972 do 1976. leta, medtem ko bi se naj izgradnja zaključila leta 1978. Ta program je uzakonjen v odloku Skupščine mesta Ljubljane in Skupščin ljubljanskih občin o uvedbi krajevnega samoprispevka. Verjetno nas sedaj najbolj zanima, kaj od vsega tega smo že dogradili, kje smo v tem trenutku in kaj vse nam še ostaja do konca.

III.

KAJ SMO ŽE ZGRADILI IN
KAJ MORAMO ŠE ZGRADITI?

Do konca 1974. leta smo zgradili:

3 osnovne šole s telovadnicami, 1 osnovno šolo brez telovadnice, 1 telovadnico in 1 vzgojno posvetovalnico. V novozgrajenih šolah je 36 učilnic; dalje je zgrajenih 8 vrtcev, v katerih je 990 novih sedežev.

V gradnji imamo 4 šole s telovadnicami in 1 telovadnico. V teh šolah bo 40 učilnic.

Od vrtcev so v gradnji štirje, od katerih so tik pred tehničnim pregledom trije. V treh vrtcih bo našlo svoj drugi dom nadaljnjih 810 malčkov.

Vsi ostali objekti so v pripravi v različnih fazah, kar lahko bralec vidi iz priloženih tabel.

Za zaključek naj povemo, da delo teče po programu in nam dosedanje izkušnje kažejo, da ni bojazni, da, do na referendumu postavljenega roka, ne bi dogradili prav vseh 50 objektov. Res pa je tudi, da imamo številne težave, ki se kažejo, ali v slabi pripravi lokacij ali v spornih programih, ali v posebno zapletenih strokovnih rešitvah ali v nepravilnem rokovnem načrtovanju. Vse težave pa že s pridobljenimi izkušnjami zelo uspešno rešujemo in tempo gradenj v bodoče ne bo odvisen od zbiranja tehnične dokumentacije, temveč samo od dotoka finančnih sredstev.

IV.

KDO JE VSE ODGOVOREN
ZA IZVAJANJE PROGRAMA?

S posebnim odlokom Skupščine mesta Ljubljane in vseh petih ljubljanskih občin je bil ustanovljen pri Temeljni izobraževalni skupnosti Ljubljana sklad ljubljanskih občin za gradnjo osnovnih šol in vzgojnovarstvenih zavodov. S tem odlokom je bilo določeno, da upravlja sklad 19-članski upravni odbor, ki ga sestavljajo na predlog petih občinskih in mestne konference Socialistične zveze delovnega ljudstva iz voljeni občani, ki so jih izvolile ljubljanske občinske in mestna skupščina prejšnjega sklica. Težo odgovornosti za izvajanje programa gradenj iz samoprispevka nosi vsekakor upravni odbor.

Poleg upravnega odbora, ki dokončno odloča o investicijah iz programa, so soodgovorni za izvajanje še gradbeni odbori pri tistih krajevnih skupnostih, kjer se objekti gradijo, saj ti dajejo soglasje na programske osnove s projektno nalogo, na idejni na-

I osnovne šole

LETO	ST.	IME LOKACIJA	KAPACITETA (učilnic)	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	OPRAVLJENE FAZE DELA									
					POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA
1972	101	DOL	8-9	1	4.900	4.930								
	102	ZALDO	8-10	1	5.000	5.910								
	103	VALENTIN VODNIK	1	1	3.500	4.140								
	104	DOBROVA	8-10	1	5.000	5.910								
1973	105	BREZOVICA	8-10	1	5.000	5.910								
	106	CHOMIROVA	10-20	1	11.000	16.940								
	107	NOVO POLJE	10	1	5.000	7.700								
	108	PRESKA	1	1	5.200	3.850								
1974	109	BROD	14	1	8.500	13.090								
	110	VZ. POSVETOVAL.		1	3.000	4.670								
	111	ŠOLESKA-REŽNAR	16-18	1	10.000	19.250								
	112	PREŽIHOV VORANC	8	1	5.000	10.450								
1975	113	SOSTRO	8-10	1	5.000	9.579								
	114	PIRNIČE	8-10	1	5.000	9.630								
	115	NOVAJUL	16	1	9.500	14.300								
	116	VIC	26	1	14.000	28.016								
1976	117	PRILE		1	4.000									
	118	ZVONKA HUKRA		1	3.500									
	119	VZ. JARNO J. LEVICA	20	1	11.000									
	120	TOMETA TOMŠIČA		1	4.000									
1977	121	DR. J. POTRČA		1	3.000									
	122	NOVO KOBLEJEVO	18	1	10.000									
	123	VODICE		1	2.500									
	124	KOSEZE	18	1	7.000									
1978	125	VIRNOVECI	4	1	4.000									

II vzgojno varstveni zavodi

LETO	ST.	IME LOKACIJA	KAPACITETA (učilnic)	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	OPRAVLJENE FAZE DELA									
					POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA	POSREDOVANJE POSREDOVATELJA
1972	101	ŠOLESKA VII	250	6.250	7.400									
	102	ŠENTJAKOB	60	1.500	1.600									
	103	ANE ZIMEL	240	6.000	7.400									
	104	VEVČE	70	1.700	1.400									
1973	105	ZADVOH	70	1.700	1.540									
	106	BROD	210	2.250	6.210									
	107	SKOFIČKA	80	2.000	2.340									
	108	SAVSKO NASELJE	120	3.000	4.620									
1974	109	PROJANSKA C.	150	3.750	5.775									
	110	NOVE JARSE	200	5.000	7.200									
	111	ANDERSEN	250	6.250	9.625									
	112	MALČI BELIČ	120	3.000	4.620									
1975	113	VIC	130	3.250	5.005									
	114	NOVO KOBLEJEVO	200	5.000	9.720									
	115	ŠENTVIT	250	6.250	13.056									
	116	VIRNOVECI	140	3.500	7.020									
1976	117	ŠOLESKA III	200	5.000										
	118	KS AJDOVŠČINA	60	1.500										
	119	SELO - MOSTE	80	2.000										
	120	LITOSIROI	120	3.000										
1977	121	MURGLJE	200	5.000										
	122	ŠENTJAKOB	60	1.500										
	123	POLJE	120	3.000										
	124	KOSEZE	160	4.000										
1978	125	MEZVODE	120	3.000										

črt slehernega objekta in investicijski program, prav tako pa na glavni projekt.

Enako, če ne še večjo, soodgovornost za izvajanje programa nosijo občinske in mestna skupščina Ljubljane, ki dajejo, enako kot gradbeni odbori, soglasje na programske osnove s projektno nalogo, na idejni načrt, investicijski program in glavni projekt objektov na svojem območju, dokončno pa tudi določajo mikrolokacijo za svoje objekte.

Šele, ko upravni odbor dobi soglasje prizadetega gradbenega odbora in občinske skupščine, dokončno odloča o konkretni investiciji iz programa samoprispevka.

Da bi zagotovili trajni in neposredni družbeni nadzor glede namenske in racionalne uporabe finančnih sredstev pri gradnji objektov, ki se gradijo iz samoprispevka, je bil ustanovljen 60-članski odbor za družbeni nadzor, ki so ga na predlog krajevnih in mestne konference Socialistične zveze delovnega ljud-

stva izvolile občinske in mestna skupščina Ljubljane.

V.

ZAKLJUČEK

Na koncu naj še enkrat povemo, da ni, kljub težavam, na katere naleti upravni odbor pri svojem delu, ki večkrat resno zavirajo izvajanje programa, nobene bojazni, da ne bi bil program v svojem fizičnem obsegu v celoti realiziran. Tempo njegovega iz